

Brusel 9. července 2025
(OR. en)

11459/25

COMPET 718
IND 268
MI 523
ENT 128
CHIMIE 68
CLIMA 265
EMPL 358
ENER 365
ENV 688
FISC 165
POLCOM 157
RECH 324
SAN 451
SOC 511
UD 151

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	9. července 2025
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2025) 530 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Akční plán pro evropský chemický průmysl

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2025) 530 final.

Příloha: COM(2025) 530 final

EVROPSKÁ
KOMISE

Ve Štrasburku dne 8.7.2025
COM(2025) 530 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Akční plán pro evropský chemický průmysl

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Akční plán pro evropský chemický průmysl

1. ÚVOD

Chemický průmysl je odvětvím, na němž stojí ostatní průmyslová odvětví. Jako čtvrté největší odvětví zpracovatelského průmyslu v EU se podílí na výrobě více než 96 % průmyslových výrobků, což z něj činí základní kámen odolnosti průmyslu a konkurenceschopnosti EU. Chemické látky jsou klíčové pro širokou škálu použití ve strategických odvětvích, jako je obrana, čisté technologie a digitální technologie. Evropa proto potřebuje udržet silný chemický průmysl. Zároveň je třeba, aby toto průmyslové odvětví přešlo na model čistého a oběhového hospodářství, který vítá inovace, posiluje svoji globální konkurenceschopnost a zajišťuje ochranu lidského zdraví a životního prostředí.

Přesto dnes toto odvětví čelí významným výzvám, které ohrožují jeho konkurenceschopnost a odolnost. Jeho podíl na celosvětovém trhu se od roku 2003 snížil o více než 50 %, přičemž významnými hráči se staly jiné regiony, například Čína. Vysoké ceny energií a vstupních surovin, geopolitické napětí a nízká poptávka na trhu snížily konkurenceschopnost výrobců v EU, což vedlo k poklesu míry využití výrobní kapacity. V uplynulých dvou letech bylo oznámeno uzavření více než 20 velkých výrobních míst¹ v EU, včetně zařízení na parní krakování a dalších předcházejících zařízení používaných k výrobě základních stavebních kamenů.

Tento Akční plán navazuje na Kompas konkurenceschopnosti², Dohodu o čistém průmyslu³ a strategický dialog s chemickým průmyslem, který vedla předsedkyně von der Leyenová dne 12. května 2025. Plán stanoví konkrétní opatření, která pomohou zajistit globální konkurenceschopnost evropského chemického průmyslu, zachovat silnou evropskou výrobní základnu a modernizovat ji prostřednictvím opatření ve čtyřech klíčových oblastech: 1) posílení odolnosti: udržení rozhodující výroby v EU a otevření nových trhů a ochrana průmyslu EU; 2) zabezpečení dodávek energie, podpora dekarbonizace a posun k čistému a oběhovému hospodářství; 3) vytváření vedoucích trhů a podpora inovací a 4) zjednodušení regulačního rámce.

K akčnímu plánu je připojen souhrnný legislativní návrh týkající se chemických látek⁴, který má zjednodušit například požadavky na označování, a také akt v přenesené

(1) Odhaduje se, že tyto velké závody představují 10 000 až 20 000 ztracených pracovních míst.

(2) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Kompas konkurenceschopnosti pro EU, COM(2025) 30 final.

(3) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Sdělení o Dohodě o čistém průmyslu: společný plán konkurenceschopnosti a dekarbonizace (COM(2025) 85 final).

(4) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o změně nařízení (ES) č. 1272/2008, (ES) č. 1223/2009 a (EU) 2019/1009, pokud jde o zjednodušení některých požadavků a postupů týkajících se chemických výrobků, COM(2025) 531.

pravomoci o nízkouhlíkovém vodíku⁵. Doplnuje ho návrh základního nařízení o Evropské agentuře pro chemické látky(ECHA)⁶, které dále zjednodušuje správu regulačního rámce pro chemické látky.

2. POSÍLENÍ ODOLNOSTI

2.1. Udržení kritické výroby v EU

EU musí udržet a modernizovat své základní kapacity pro výrobu chemických látek, aby posílila svou konkurenceschopnost a zachovala si svou odolnost. Základní stavební kameny, jako jsou petrochemické produkty, amoniak a chlór, jsou pilířem mnoha hodnotových řetězců, od léčivých výrobků až po baterie. Přesto EU v posledních třech letech přišla o nejméně 8–10 % své kapacity pro krakování, přičemž další případná uzavření by mohla vést k celkové ztrátě více než 20 % oproti kapacitě v roce 2021. Většina zbývajících zařízení pro krakování v EU, soustředěných v několika málo regionech a často propojených s ropnými rafineriemi, je zastaralá, ve velké míře se spoléhá na naftu jako primární vstupní surovinu a je méně účinná než její světoví konkurenti⁷.

Tyto strukturální nedostatky se netýkají pouze zařízení na parní krakování. S rozsáhlými odstávkami se potýkají i další kritické výroby⁸, což má dopad na celý chemický ekosystém. To se týká nejen odvětví, jako jsou plasty, polymery a spotřební a speciální chemické látky, ale ohrožuje to také až 200 000 přímých pracovních míst⁹.

Za účelem zachování a modernizace strategických výrobních kapacit a hodnotových řetězců, dekarbonizace odvětví, snížení závislosti¹⁰ a přilákání správných dovedností Komise zřídí **alianci pro kritické chemické látky**¹¹. Tato aliance bude fungovat jako strategická záštita, která umožní spolupráci s členskými státy a zúčastněnými stranami, aby bylo možné zmapovat a řešit rizika uzavření výrobních kapacit v tomto odvětví. Aliance rovněž usnadní diskuse o klíčových obchodních problémech, jako jsou globální narušení rovných podmínek, závislosti dodavatelského řetězce a otázky práv duševního vlastnictví, a pomůže průmyslu a Komisi včas odhalit potenciálně škodlivé nárůsty dovozu. Tato práce bude vycházet z cesty transformace pro chemický průmysl.

Aliance pomůže vypracovat **kritéria pro identifikaci chemických závodů a látek**, jež mají zásadní význam pro strategické cíle EU. Tato kritéria by měla zohledňovat význam pro navazující strategická odvětví, jakož i úroveň obchodních závislostí EU. Na základě zkušeností z jiných strategických odvětví, jako jsou suroviny nebo odvětví s nulovými čistými emisemi, by aliance mohla rovněž prozkoumat nové faktory odolnosti relevantní pro chemické odvětví, jako jsou vzácná nebo omezeně nahraditelná výrobní místa, která jsou klíčová pro hodnotové řetězce v Unii.

(5) NAŘÍZENÍ KOMISE V PŘENESENÉ PRAVOMOCI (EU) .../..., kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1788 o upřesnění metodiky pro posuzování úspor emisí skleníkových plynů z nízkouhlíkových paliv, C 2025 (4674).

(6) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropské agentuře pro chemické látky a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006, (EU) č. 528/2012, (EU) č. 649/2012 a (EU) 2019/1021, COM 2025 (386).

(7) Zejména zařízení na krakování ethanu běžná v USA a na Blízkém východě.

(8) Patří sem mimo jiné olefiny, aromatické sloučeniny, methanol, amoniak a chlór.

(9) Zpráva CEFIC: „Konkurenceschopnost chemického průmyslu EU“.

(10) Například u hnojiv.

(11) V souladu s pravidly hospodářské soutěže a mezinárodními závazky EU.

Prostřednictvím těchto kritérií aliance přispěje ke **zmapování kritických látek**, jako jsou látky, které jsou nezbytné pro strategické hodnotové řetězce a které jsou předmětem závislosti na jediné třetí zemi nebo několika málo dodavatelích¹². Dané látky by byly následně podrobeny většímu sledování v rámci systému celního dozoru a mohly by sloužit jako základ pro případný legislativní návrh.

Aliance bude rovněž podporovat EU a členské státy při sladování investičních priorit a vést koordinaci podpůrných mechanismů EU s vnitrostátními projekty, včetně významných projektů společného evropského zájmu (IPCEI). Přínosem pro chemické odvětví by mohly být dva potenciální významné projekty společného evropského zájmu. Zaprvé, Společné evropské fórum pro významný projekt společného evropského zájmu (JEF-IPCEI) se zabývá hodnotovým řetězcem biotechnologií s cílem identifikovat možné projekty. Zadruhé, fórum schválilo projekt týkající se pokročilých oběhových materiálů a v současné době probíhá jeho příprava. Členské státy mohou navrhnout opatření na podporu významného projektu společného evropského zájmu týkajícího se technologií, které mají zásadní význam pro přechod na čistou energii, nebo důležitých projektů v oblasti infrastruktury. To, zda významný projekt společného evropského zájmu vznikne, bude záviset na fiskální kapacitě zúčastněných členských států.

Zatřetí, Komise bude členským státům a regionům pomáhat při určování **kritických chemických závodů EU**. Uvedené závody by byly pokračováním již existujících průmyslových klastrů a platforem, jako je Síť evropských chemických regionů. Takové místní průmyslové ekosystémy hrají zásadní úlohu při udržování odolných hodnotových řetězců v odvětvích, jako jsou čisté technologie, letectví, obrana nebo zdravotnictví, tedy v odvětvích, která vyžadují pružnou a modernizovanou výrobní základnu.

Mnohé z těchto závodů vyžadují investice do modernizace, snížení emisí a dekarbonizace při současném zvýšení konkurenceschopnosti. Měla by být poskytnuta cílená podpora na modernizaci závodům, kterým hrozí uzavření, a na usnadnění jejich zelené transformace, podle potřeby v souladu s pravidly státní podpory.

V celé EU se nachází přibližně 150 chemických parků. Představují opěrné body průmyslové činnosti, zaměstnanosti a center excelence a inovací. Komise pomůže chránit a podporovat rozvoj těchto ekosystémů prostřednictvím modernizace a dekarbonizace, a to s využitím prostředků z fondů soudržnosti — jak podle stávajícího právního rámce, tak i na základě navrhovaného sdělení o modernizované politice soudržnosti¹³. Bude vycházet ze zkušeností Fondu pro spravedlivou transformaci v oblasti dekarbonizace, prohlubování dovedností / změny kvalifikace a budování kapacit, Inovačního fondu a programu InvestEU. V současné době již Komise podporuje dekarbonizaci chemického průmyslu prostřednictvím Fondu pro spravedlivou transformaci a procesu spravedlivého přechodu.

Investice by mohly být podpořeny společnou tvorbou regionálních plánů pro kritické chemické závody v EU, na nichž by se podíleli zástupci průmyslu, akademické obce, začínající podniky a regionální orgány. To by mělo vést k lepšímu sladění místních potřeb s dostupnými zdroji, infrastrukturami a nástroji a umožnit inovativním společnostem a začínajícím podnikům přinést nová řešení v oblasti modernizace kritických výrobních procesů, urychlení dekarbonizace, digitalizace a oběhovosti, jakož i podpory bezpečnějších a udržitelnějších chemických látek. Tato společná přípravná práce může

(¹²) Pro kritické suroviny je zmapování řešeno v surovinovém informačním systému RMIS, k dispozici na adrese: <https://rmis.jrc.ec.europa.eu/>

(¹³) Sdělení Komise „Modernizovaná politika soudržnosti: přezkum v polovině období“, COM(2025) 163 final, 1.4.2025

napomoci lepšímu propojování s finančními nástroji EU. V tomto ohledu by Komise mohla informovat členské státy o příslušných možnostech financování a snížit riziko, že slibné projekty propadnou kvůli administrativní složitosti nebo roztržité podpoře.

Tato iniciativa rovněž pomůže s poskytováním administrativní pomoci dalším opatřením, jako je posilování spolupráce mezi výzkumem a průmyslem, rozvoj inovací, podpora malých a středních podniků a prohlubování dovedností a změny kvalifikace místní pracovní síly¹⁴.

Provádění současného akčního plánu se bude rovněž opírat o nástroj pro koordinaci konkurenceschopnosti, jak je uveden v Kompasů konkurenceschopnosti, s cílem zmírnit závislost odvětví na vnějších faktorech a podpořit jeho přechod k udržitelnější a konkurenceschopnější budoucnosti.

Komise:

- Na úrovni EU zřídí alianci pro kritické chemické látky jako strategickou zastřešující strukturu pro spolupráci s členskými státy a zúčastněnými stranami s cílem řešit rizika uzavírání výrobních kapacit v tomto odvětví a diskutovat o klíčových obchodních výzvách (4. čtvrtletí 2025).

Aliance:

- Poskytne podporu členským státům a zúčastněným stranám při vymezování kritérií pro určení kritických chemických výrobních závodů a látek v EU (4. čtvrtletí 2025).
- Pomůže členským státům a zúčastněným stranám zmapovat kritické chemické látky, které budou sloužit jako základ pro lepší monitorování v rámci systému celního dozoru, pro diverzifikaci dodávek a také pro případný legislativní návrh týkající se kritických chemických látek (2026).
- Pomůže členským státům a regionům určit kritické chemické závody v EU s cílem usnadnit investice a inovace, zlepšit přístup k financování a podpořit modernizaci kritických výrobních kapacit (2026).

2.2. Mezinárodní obchod: otevření nových trhů a ochrana průmyslu EU

Evropský chemický průmysl je předním vývozcem a má zásadní podíl na obchodní bilanci Evropy. V roce 2023 dosáhla hodnota vývozu chemických látek z EU, s výjimkou léčivých přípravků a léčiv, 285 miliard EUR, zatímco hodnota dovozu 241 miliard EUR. Tento obchodní přebytek se připisuje především navazujícím segmentům (spotřební a speciální chemické látky), polymerům a chemickým meziproduktům, zatímco obchodní deficit v předcházejících segmentech odráží závislost EU na dovozu energie a zdrojů vstupních surovin (energie a vstupní suroviny z fosilních zdrojů, biologické suroviny) používaných k výrobě dalších chemických látek.

Pro obnovení konkurenceschopnosti průmyslu v rámci EU i na mezinárodní úrovni je rozhodující přístup na zahraniční trhy pro vývoz i dovoz a posílení rovných podmínek,

⁽¹⁴⁾ V rámci Paktu pro dovednosti je hlavním závazkem regionálního partnerství vedeného Sítí evropských chemických regionů pomáhat regionům při zvládání výzev, které přináší přechod průmyslu na ekologické a digitální postupy.

například v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Za tímto účelem přijme EU opatření pro jednotlivá odvětví, jak je popsáno níže.

Zajištění přístupu na vývozní trhy

Komise bude i nadále rozšiřovat síť dohod o volném obchodu EU s cílem snížit překážky obchodu a vyhodnotí příslušné aspekty stávajících obchodních dohod s cílem podpořit obchod s chemickými látkami, včetně zajištění přístupu k surovinovým vstupům, které jsou pro chemický průmysl nezbytné.

Komise bude ve spolupráci se zúčastněnými stranami usilovat o podporu chemického průmyslu prostřednictvím jiných forem dohod tam, kde dohody o volném obchodu nejsou v současné době možné, aby usnadnila přístup na trh a podpořila obchod prostřednictvím alternativních forem spolupráce na míru s našimi partnery. To může zahrnovat odvětvové dohody o regulační spolupráci, jejichž cílem je snížit zbytečné překážky za účelem zjednodušení obchodu s chemickými látkami, a také strategická partnerství pro kritické suroviny nebo partnerství v oblasti čistého obchodu a investic (CTIP) s cílem zajistit diverzifikaci dodavatelského řetězce pro základní vstupní kritické suroviny.

Ochrana obchodu

V odůvodněných případech bude Komise i nadále rychle a účinně využívat nástroje na ochranu obchodu, jako jsou antidumpingová, antisubvenční nebo ochranná opatření. To by mělo chránit náš průmysl před nekalou globální soutěží a zajistit, aby náš trh nesloužil jako cíl vývozu pro odklon obchodu a globální nadměrné kapacity vyvolané státem.

V období od 1. ledna 2024 do 30. června 2025 zahájila Komise 18 šetření týkajících se ochrany obchodu v souvislosti s dovozem chemických látek ze třetích zemí. Kromě toho bylo ke dni 30. června 2025 v platnosti 46 opatření týkajících se chemických látek. Většina těchto případů se týká dovozu z Číny, pravděpodobně v důsledku nahromadění obrovských nadměrných kapacit. Zatímco průmysl EU se potýkal s rostoucími náklady, čínští výrobci prudce snížili své ceny. Tento pokles cen vůbec neodpovídá vývoji na světovém trhu se surovinami, což ukazuje na dumpingové praktiky.

Komise posílí soubor nástrojů EU na ochranu obchodu, aby mohla rychleji a účinněji reagovat na nekalé cenové praktiky v chemickém odvětví. Rovněž urychlí rychlé a účinné používání nástrojů na ochranu obchodu, mimo jiné prostřednictvím úzké spolupráce s aliancí chemického průmyslu při odhalování těchto praktik. Komise bude i nadále rozhodně postupovat proti praktikám vyhýbání se antidumpingovým opatřením uplatňováním postupů proti jejich obcházení.

V zájmu zajištění včasných opatření založených na přesných datech bude Komise nadále pečlivě sledovat dovoz chemických látek jak v rámci nově vytvořené pracovní skupiny pro dozor nad dovozem, tak prostřednictvím zvláštního monitorovacího systému zavedeného v březnu 2025 pro některé průmyslové chemické látky. Toto monitorování bude rozšířeno na další látky, zejména na látky na seznamu kritických látek, jakmile to bude schváleno.

Celní orgány a dozor nad trhem

Dovezené zboží uváděné na trh EU musí dodržovat stejná pravidla jako výrobky vyrobené v EU. Jde o otázku důvěryhodnosti, průmyslové odolnosti a ochrany spotřebitele. EU a její členské státy zintenzivní prosazování právních předpisů EU o chemických látkách s cílem odstranit mezery, které umožňují dovoz nevyhovujících výrobků, zejména prostřednictvím

online platformem nebo neregulovaných zprostředkovatelů, neboť to může vést k narušení hospodářské soutěže a oslabení výrobců v EU, jejichž výrobky jsou v souladu. Při podpoře tohoto cíle bude hrát důležitou úlohu digitální pas výrobku, neboť zlepší transparentnost v hodnotových řetězcích a poskytne spolehlivé a srovnatelné informace o výrobcích z EU i mimo ni.

To vyžaduje posílení kontrol na hranicích, včetně reformy cel a lepšího dozoru nad trhem. Kromě toho by EU měla přejít k cíleným kontrolám chemických látek založeným na riziku, a to na základě iniciativ, jako jsou iniciativy uvedené ve sdělení o elektronickém obchodu¹⁵. To zahrnuje rozvoj harmonizovaných priorit v oblasti prosazování, jako jsou kontroly látek v předmětech, omezených chemických látek nebo nesprávně označených směsí. Toto úsilí pomůže zajistit, aby výrobky vstupující do EU neobcházely bezpečnostní pravidla, čímž se narušuje vnitřní trh a oslabují se pobídky k inovacím. Jak je uvedeno ve Strategii pro jednotný trh, Komise se zavázala přijmout účinná opatření ke zvýšení souladu výrobků s předpisy využitím synergií s kapacitami celních orgánů a orgánů dozoru nad trhem na úrovni EU a členských států a případným zřízením orgánu dozoru nad trhem EU¹⁶.

V zájmu posílení souladu dováženého zboží s příslušnými pravidly EU posílí Komise prosazování pravidel prostřednictvím lepší spolupráce a výměny informací mezi vnitrostátními orgány, agenturou ECHA a celními orgány. To bude zahrnovat posílení koordinace prostřednictvím skupin pro správní spolupráci (ADCO) a posílení systémů, jako je Informační a komunikační systém pro dozor nad trhem (ICSMS) a systém včasného varování Safety Gate. Komise bude rovněž podporovat lepší prosazování stávajících pravidel, včetně pravidel podle nařízení REACH, prostřednictvím jednotného portálu EU pro oblast celnictví a jeho budoucího začlenění v souvislosti s reformou celní unie a s celním datovým centrem EU, jakož i dalších celních systémů. Další příležitostí k posílení rámce pro boj proti padělanému zboží, včetně chemických látek, je také příští cyklus EMPACT (evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti) na období 2026–2029.¹⁷

Komise:

- Bude pokračovat ve spolupráci s mezinárodními partnery na zajištění přístupu na světové trhy a uzavírat dohody o odvětvové spolupráci v případech, kdy není možné uzavřít dohody o volném obchodu.
- Posílí monitorování chemických látek v rámci pracovní skupiny pro dozor nad dovozem, včetně reakcí na ochranu obchodu, s cílem včas odhalit potenciálně škodlivé nárůsty dovozu (3. čtvrtletí 2025).
- Bude podporovat rozvoj harmonizovaných kontrol chemických látek založených na riziku s cílem posílit soulad dováženého zboží s příslušnými pravidly EU. (4. čtvrtletí 2025).
- Bude koordinovat balíček opatření v oblasti prosazování a dozoru nad trhem, mimo jiné integrováním nařízení REACH prostřednictvím jednotného portálu EU v oblasti celnictví a jeho budoucího začlenění v souvislosti s reformou celní unie a s jejím celním datovým centrem EU a dalších celních systémů, jakož i stanovením priorit v oblasti

⁽¹⁵⁾ Komplexní soubor nástrojů EU pro bezpečný a udržitelný elektronický obchod, COM(2025) 37 final.

⁽¹⁶⁾ COM(2025) 500 final.

⁽¹⁷⁾ Viz také sdělení Komise „Komplexní soubor nástrojů EU pro bezpečný a udržitelný elektronický obchod“, COM(2025) 37 final, 5.2.2025, s. 12.

3. ZAJIŠTĚNÍ CENOVĚ DOSTUPNÝCH DODÁVEK ENERGIE A PODPORA DEKARBONIZACE

Vysoké ceny energií výrazně snižují nákladovou konkurenceschopnost výrobců chemických látek v EU. Energie tvoří přibližně 75 % výrobních nákladů v petrochemickém odvětví EU. Zemní plyn představuje více než 70 % variabilních nákladů na amoniak, zatímco elektřina představuje více než 60 % výrobních nákladů v průmyslu. Klíčovým přínosem budou navýšené investice do propojení a dodavatelských řetězců s partnery z jižního sousedství v rámci nového Paktu pro Středomoří.

Chemický průmysl je závislý na dovážených fosilních palivech nejen jako na zdroji energie, například pro výrobu tepla ve výrobních procesech, ale také jako na vstupních surovinách pro většinu chemických výrobků. Tato dvojí závislost činí toto odvětví jedinečně zranitelným vůči kolísání cen fosilních paliv a narušením dodavatelského řetězce. Chemický průmysl EU by se těchto závislostí měl postupně zbavovat, je však nezbytné, aby politiky přechodu zohledňovaly současné potřeby odvětví v oblasti energie a vstupních surovin, aby byla zajištěna jeho odolnost, dekarbonizace a konkurenceschopnost.

3.1. Zajištění cenově dostupných dodávek energie

Akční plán pro dostupnou energii¹⁸, přijatý v únoru 2025, má za cíl zajistit nižší ceny pro evropské spotřebitele energie, včetně chemického průmyslu. Komise bude rovněž pokračovat v agregaci poptávky po plynu pro společnosti v EU, aby snížila celkové náklady na energii.

Pokyny týkající se státní podpory pro kompenzaci nepřímých nákladů souvisejících se systémem EU pro obchodování s emisemi (ETS)¹⁹ umožňují členským státům kompenzovat některým energeticky náročným odvětvím (včetně vybraných chemických odvětví nebo výrobků, jako jsou rafinované ropné produkty, některé anorganické základní chemické látky, některé průmyslové plyny nebo polyethylen) zvýšení cen elektřiny způsobené používáním systému EU pro obchodování s emisemi. Současný rámec státní podpory nezahrnuje některá chemická odvětví. Jelikož však tehdejší cenové předpoklady již neodrážejí současné tržní podmínky, neboť ceny nyní ovlivňují i odvětví, jako jsou organické chemické látky nebo hnojiva, provede Komise do konce roku aktualizaci pokynů ke státní podpoře související se systémem ETS s cílem zahrnout mimo jiné další chemická odvětví.

Rámec státní podpory Dohody o čistém průmyslu (CISAF)²⁰ současně členským státům umožňuje poskytnout dočasnou úlevu na náklady na elektřinu energeticky náročným průmyslovým odvětvím vystaveným obchodním tlakům, přičemž minimální cena je 50 EUR/MWh, a podmínkou je, že budou reinvestovat do dekarbonizace. Rámec rovněž umožňuje státní podporu pro zavádění široké škály technologií dekarbonizace, jako je

(¹⁸) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Akční plán pro cenově dostupnou energii Odhalení skutečné hodnoty energetické unie s cílem zajistit cenově dostupnější, účinnější a čistší energii pro všechny Evropany, COM(2025)79 final.

(¹⁹) Sdělení Komise – Pokyny k některým opatřením státní podpory v souvislosti se systémem obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů po roce 2021, C(2020) 6400 final.

(²⁰) Sdělení Komise – Rámec pro opatření státní podpory na podporu Dohody o čistém průmyslu (rámec státní podpory Dohody o čistém průmyslu), C(2025) 7600.

elektrifikace, vodík, biomasa, zachycování a ukládání uhlíku, jakož i snížení rizika investic do projektů čisté energie nebo dekarbonizace. Celkově tato opatření pomohou realizovat investice do dekarbonizace, zmírnit současné tlaky na náklady na energii a podpořit pokračující výrobu chemických látek v EU.

Rychlejší vydávání povolení

Chemický průmysl často vyžaduje výstavbu nových zařízení nebo dovybavení a modernizaci stávající infrastruktury. To vyžaduje nová povolení.

EU již zavedla právní předpisy na urychlení a zjednodušení povolovacích postupů pro některá průmyslová zařízení, a to prostřednictvím aktu o průmyslu s nulovými čistými emisemi²¹ a revize směrnice o průmyslových emisích²². Revidovaná směrnice o průmyslových emisích²³ zřizuje nové inovační centrum pro průmyslovou transformaci a emise (INCITE). Centrum INCITE bude identifikovat a hodnotit inovativní techniky s cílem ukázat jejich potenciál a podpořit jejich zavádění ve větším měřítku. Nejúčinnější a nejživotaschopnější inovativní techniky budou zahrnuty do závěrů o nejlepších dostupných technikách.

V balíčku v oblasti obranné připravenosti Komise navrhla zrychlený povolovací režim pro obrannou připravenost s cílem umožnit rychlé rozšíření průmyslových kapacit v reakci na naléhavé bezpečnostní potřeby. Na základě zkušeností s aktem o průmyslu pro nulové čisté emise Komise ještě letos navrhne akt o akcelérátoru dekarbonizace průmyslu, který bude obsahovat konkrétní opatření k řešení překážek povolovacích postupů v souvislosti s dekarbonizací energeticky náročných průmyslových odvětví. Výzvy spojené s vydáváním povolení a týkající se posuzování vlivů na životní prostředí budou řešeny v rámci souhrnného balíčku pro oblast životního prostředí ve 4. čtvrtletí roku 2025.

Pro urychlení zavádění projektů elektrifikace je nezbytné urychlit přístup chemických zařízení k síti, aby se mohla rychle připojit ke zdroji čisté energie pro transformaci jejich výrobních procesů. V rámci balíčku opatření pro evropské elektrizační soustavy navrhne Komise v roce 2025 opatření na urychlení přístupu k sítím, ukládání energie a energii z obnovitelných zdrojů.

Vodík

Kromě využití vodíku k výrobě elektřiny je vodík nezbytný pro nákladově efektivní transformaci chemického průmyslu EU. Chemické odvětví má jako výrobce a spotřebitel vodíku dobré předpoklady pro podporu rozvoje hospodářství v EU založeného na využívání vodíku. Vodík bude klíčový pro dekarbonizaci různých chemických výrobků, například při výrobě nízkouhlíkových dusíkatých hnojiv.

Komise bude podporovat zavádění obnovitelného a nízkouhlíkového vodíku a rozvoj související infrastruktury. Komise rovněž zahájila studii, jejímž cílem je posoudit účinnost rámce pro vodík, aby zjistila možné překážky bránící rozšíření obnovitelného vodíku a posoudila potřebu přizpůsobení jeho regulačního rámce.

(²¹) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1735 ze dne 13. června 2024, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise, Úř. věst. L, 2024/1735, 28.6.2024.

(²²) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích a emisích z chovů hospodářských zvířat (integrováná prevence a omezování znečištění).

(²³) Ve znění směrnice (EU) 2024/1785.

Kromě toho bude brzy vyhlášena třetí výzva v rámci vodíkové banky na podporu výroby vodíku v Evropě. Ve stejný den jako tento akční plán přijala Komise také akt v přenesené pravomoci o nízkouhlíkovém vodíku, který má investorům poskytnout jistotu a podpořit zavádění těchto technologií. Výroba a dodávky vodíku jsou také jedním z hlavních cílů připravované Iniciativy pro transstředomořskou spolupráci v oblasti energetiky a čistých technologií.

Kromě jiných forem podpory byla pravidla pro přidělování bezplatných povolenek v rámci systému EU ETS aktualizována tak, aby opatření na ochranu před únikem uhlíku byla technologicky neutrální. Výroba vodíku elektrolýzou je proto způsobilá pro získání bezplatných emisních povolenek EU ETS na úrovni referenčního podílu stanoveného pro tradiční technologie.

Komise:

- Aktualizuje pokyny ke státní podpoře pro kompenzaci nepřímých nákladů souvisejících se systémem ETS s cílem zahrnout další chemické látky (4. čtvrtletí 2025).
- Navrhne řešení výzev souvisejících s povolovacím řízením v oblasti životního prostředí, včetně projektů dekarbonizace v rámci souhrnného balíčku pro oblast životního prostředí (4. čtvrtletí 2025).
- Navrhne urychlení a zefektivnění dalších aspektů povolovacích postupů (včetně digitalizace) pro projekty dekarbonizace podle aktu o akcelérátoru dekarbonizace průmyslu (4. čtvrtletí 2025).
- Navrhne usnadnění přístupu k síti pro projekty elektrifikace energeticky náročných odvětví (4. čtvrtletí 2025).

3.2. Podpora dekarbonizace a přechodu na oběhové hospodářství

Splnění ambicí v oblasti nulových čistých emisí a přechod na model oběhového hospodářství vyžaduje investice. Přechod na bezpečnější a udržitelnější chemické látky zároveň nabízí významné příležitosti pro chemický průmysl EU a navazující uživatele.

Chemický průmysl jako jedno z těžko dekarbonizovatelných odvětví vyžaduje technologicky neutrální, postupný a přechodný přístup k dekarbonizaci. V procesu transformace odvětví budou důležitá zejména přechodná řešení, jako jsou zařízení na krakování ethanu.

Dosažení nulových čistých emisí a snížení strategických závislostí bude navíc vyžadovat postupný odklon od energie z fosilních zdrojů i primárních fosilních vstupních surovin, pokud to bude technicky a ekonomicky proveditelné. K tomu jsou nezbytné alternativní zdroje čistého uhlíku, jako je biomasa, recyklovaný odpad a uhlík ze zachycování uhlíku (CCU). Za tímto účelem Komise navrhne pobídky, které vytvoří životaschopné obchodní důvody pro přechod chemického průmyslu EU na čistou energii.

Finanční podpora EU

Rozpočet EU podporuje projekty v oblasti inovací a dekarbonizace v různých fázích.

Pracovní program Horizont Evropa na období 2026–2027 podpoří přechod k dekarbonizaci průmyslu v počátečních fázích inovace částkou přibližně 370 milionů EUR. Kromě toho, jak bylo oznámeno v Dohodě o čistém průmyslu, Komise v rámci pracovního

programu Horizont Evropa na období 2026–2027 vyhlásí stěžejní výzvu ve výši 600 milionů EUR na podporu projektů připravených k zavedení. Tato výzva bude doplňovat probíhající výzkumnou a inovační činnost financovanou v rámci programu Horizont Evropa a jejím cílem bude podpořit součinnost mezi rámcovým programem pro výzkum a investice a Inovačním fondem a vytvořit zásobník projektů sahajících od výzkumu a inovací až po zavádění do praxe. Výzva se zaměří na všechna energeticky náročná odvětví, včetně chemického průmyslu.

Inovační fond zřízený v rámci EU ETS poskytuje pobídky k investicím do dekarbonizace průmyslu. V souvislosti s přezkumem systému ETS v roce 2026 Komise zohlední specifika energeticky náročných průmyslových odvětví a navrhne další rozšíření tohoto souboru nástrojů o Banku pro dekarbonizaci průmyslu, jejímž cílem je poskytnout až 100 miliard EUR na financování dekarbonizace průmyslu. V roce 2025 bude zahájen pilotní projekt nové Banky pro dekarbonizaci průmyslu s aukcí ve výši 1 miliardy EUR na dekarbonizaci klíčových průmyslových procesů, zejména tepla, které je i v chemickém odvětví jedním z největších zdrojů poptávky po energii a emisí skleníkových plynů²⁴.

Fond InvestEU mobilizuje veřejné a soukromé investice do inovací a přechodu na čistou energii, včetně podpory začínajících a rozšiřujících se podniků v oblasti čistých technologií. Ve změně nařízení o fondu InvestEU, kterou v současné době projednávají spolunormotvůrci, se navrhuje zvýšit objem fondu InvestEU a jeho nabídku na trhu (zejména záruky, rizikové dluhové a kapitálové finanční produkty) mobilizací dalších 50 miliard EUR investic, a to i na podporu cílů Dohody o čistém průmyslu a iniciativ prováděných skupinou Evropské investiční banky, jako je TechEU. Revidovaný fond InvestEU bude moci poskytovat podporu investicím ve prospěch energeticky náročných průmyslových odvětví, například podporou elektrických síťových zařízení, záruk na čisté technologie a podnikových smluv o nákupu energie z obnovitelných zdrojů.

Budoucí Fond pro konkurenceschopnost bude podporovat úsilí o dekarbonizaci. Na podporu investic do modernizace chemického odvětví by mohla být rovněž zřízena zvláštní iniciativa zahrnující soukromý a veřejný sektor. Tím není dotčen balíček v rámci návrhu příštího víceletého finančního rámce.

Bioekonomika a biomasa

Biologické vstupní suroviny mohou nabídnout smysluplné alternativy k fosilním materiálům obsahujícím uhlík²⁵. Pokud jsou správně navrženy a využívají místní a udržitelné biologické materiály mohou snížit závislost na globálních hodnotových řetězcích (např. nahrazení fosilního plynu bioplynem a biomasou) a emise skleníkových plynů.

Používání biologických alternativ umožňuje výrobu bezpečnějších a udržitelnějších chemických látek. Například mikrobiální fermentace využívá mikroorganismy k přeměně cukrů a rostlinných materiálů na cenné chemické látky, čímž se snižuje potřeba procesů založených na ropě. Enzymy v enzymatických procesech se stále častěji používají při výrobě chemických látek na biologické bázi jako katalyzátory, které usnadňují

⁽²⁴⁾ cfde57b3-d80f-43e1-9ee4-cd96c42c6ca8_en.

⁽²⁵⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Tvorba budoucnosti s pomocí přírody: posílení biotechnologií a biovýroby v EU (COM(2024) 137 final).

udržitelnější reakce. Tyto procesy často vyžadují méně energie a produkují méně škodlivých vedlejších produktů než tradiční metody.

Technologický pokrok umožňuje společností přeměňovat odpadní materiály a zhodnocovat odpady, jako jsou zemědělské zbytky a potravinářský odpad, na cenné biologické chemické látky a biohnojiva. Tím se snižuje potřeba primárních surovin a zhodnocuje se odpad. Kromě toho existuje možnost využít stávající výrobní kapacity ke zpracování alternativních vstupních surovin a biologických materiálů. Současně je třeba zajistit ochranu biologické rozmanitosti a potravinové zabezpečení.

Připravovaná **biohospodářská strategie** (4. čtvrtletí 2025) bude mít za cíl zlepšit účinné využívání zdrojů a uchopit významný růstový potenciál biologických materiálů nahrazujících fosilní materiály a souvisejících průmyslových odvětví. To může také dále snížit závislost chemického průmyslu EU na dovozu surovin. Strategie vymezí vizi a směry pro rozšíření výroby udržitelných biologických materiálů, rozvoj biotechnologií, podporu inovací a investic do vysoce hodnotných využití, včetně chemických látek. Rovněž bude zkoumat, jak zajistit přístup chemického průmyslu k biomateriálům pro využití s přidanou hodnotou, jako jsou biochemické látky.

Komise již zdůraznila²⁶ potenciál udržitelné biomasy jako alternativní vstupní suroviny²⁷, s možností dobrovolného označování bioproduktů za účelem vytvoření vedoucích trhů. Prozkoumá další možnosti, jak motivovat k využívání udržitelné biomasy jako vstupní suroviny.

Podpora oběhovosti

Chemická recyklace může hrát důležitou úlohu při snižování závislosti EU na primárních fosilních zdrojích pro výrobu plastů a zhodnocování výrobků s ukončenou životností. Chemická recyklace může být přínosná například pro těžko recyklovatelné plasty, které nejsou vhodné pro mechanickou recyklaci nebo u kterých je třeba dosáhnout specifických požadavků na kvalitu. Přispěla by k dosažení cílů EU v oblasti recyklace plastového odpadu a zvýšení recyklovaného obsahu v plastech.

Na podporu účinného zavádění chemické recyklace zahajuje Komise veřejnou konzultaci o prováděcím aktu podle směrnice o plastech na jedno použití²⁸ s cílem stanovit jasný, vědecky podložený a technologicky neutrální rámec pro systém přidělování hmotnostní bilance, který umožní započítávat recyklační obsah z chemické recyklace, což umožní vytvořit vedoucí trh pro chemické odvětví směřující k větší oběhovosti. Prováděcí akt má být přijat ve čtvrtém čtvrtletí roku 2025.

Návrh aktu o oběhovém hospodářství bude řešit jak stranu nabídky, tak stranu poptávky vytvořením jednotného trhu s odpady a podporou využívání recyklovaných a druhotných

(²⁶) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Tvorba budoucnosti s pomocí přírody: posílení biotechnologií a biovýroby v EU (COM(2024) 137 final).

(²⁷) Viz také Vize pro zemědělství a potraviny přijatá v únoru 2025, která stanoví perspektivy pro rozšíření biohospodářství, zhodnocení vedlejších produktů a odpadu, urychlení přístupu biopesticidů na trh a podporu zavádění nízkouhlíkových hnojiv z recyklovaných živin a digestátů z bioplynu.

(²⁸) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (Úř. věst. L 155, 12.6.2019, s. 1).

materiálů. To představuje významnou příležitost pro chemický průmysl, který hraje ústřední úlohu v umožňování oběhových řešení v hodnotových řetězcích.

Zachycování, využití a ukládání uhlíku

Zachycování, využití a ukládání uhlíku je základní technologií pro nulové čisté emise, která má snížit závislost na fosilních palivech a přispět k odolnosti evropských průmyslových odvětví, zejména těch odvětví, jež se těžko elektrifikují a dekarbonizují, jako jsou chemické látky, jak je uvedeno ve sdělení o průmyslovém hospodaření s uhlíkem z roku 2024²⁹. Zachycování, využití a ukládání uhlíku může také zlepšit průmyslovou symbiózu propojením zdrojů průmyslových emisí s odběrateli v místních hodnotových řetězcích.

To vyžaduje strukturovaný přístup k plánování infrastruktury zahrnující jak stranu poptávky, tak stranu nabídky zachyceného CO₂ a vodíkové sítě. Prvním krokem je akt v přenesené pravomoci podle aktu o průmyslu pro nulové čisté emise, který brzy vstoupí v platnost a který stanoví povinnosti producentů plynu a ropy v EU při plnění cíle EU týkajícího se ukládání CO₂ do roku 2030. Komise má dále v úmyslu vypracovat specializovaný legislativní režim, který zajistí postupný rozvoj trhu s CO₂ a infrastrukturou pro CO₂ v EU a vytvoří důvěru a dlouhodobou předvídatelnost pro rozjezd hodnotového řetězce.

Úspěšné rozšíření zachycování, využití a ukládání uhlíku vyžaduje také podpůrný regulační rámec. Současná pravidla ETS neuznávají CO₂ zachycený v produktech, v nichž je uhlík zachycen a využíván dočasně, jako jsou produkty chemického průmyslu.

V rámci přezkumu systému ETS do roku 2026 Komise posoudí jak proveditelnost zahrnutí nakládání s odpady³⁰ do systému EU ETS, tak v této souvislosti i to, jak nejlépe odměnit CO₂ zachycený v produktech, v nichž je uhlík zachycen a využíván dočasně. Kromě toho posoudí případ trvalého pohlcování uhlíku, které má kompenzovat reziduální emise z těžko dekarbonizovatelných odvětví.

Komise:

- Přijme novou biohospodářskou strategii EU s cílem vymezit vizi a směry pro rozšíření výroby udržitelných biologických materiálů, rozvoj biotechnologií, podporu inovací a investic do vysoce hodnotných využití, včetně chemických látek (4. čtvrtletí 2025).
- Navrhne akt o oběhovém hospodářství, který aktivuje trhy s druhotnými materiály a podpoří oběhovost chemických látek (2026).
- Bude podporovat bezpečné a účinné zavádění chemické recyklace podle směrnice o plastech na jedno použití: veřejnou konzultaci zahájenou ve 3. čtvrtletí 2025 a přijme prováděcí akt podle směrnice o plastech na jedno použití týkající se chemické recyklace (4. čtvrtletí 2025).
- V rámci přezkumu systému ETS posoudí proveditelnost započítávání emisí z produktů, v nichž uhlík není zachycen a využíván trvale, v navazujících odvětvích (2./3. čtvrtletí 2026).

(²⁹) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Směrem k ambicióznímu průmyslovému hospodaření s uhlíkem pro EU, COM(2024) 62 final.

(³⁰) Spalování odpadu a další procesy nakládání s odpady, jako je zejména skládkování, při nichž vznikají emise methanu a oxidu dusného.

- Vypracuje finanční pobídky na podporu využívání nefosilního uhlíku, jakož i obnovitelného a nízkouhlíkového vodíku.
- Zlepší regulační rámec pro zachycování, přepravu, využití a ukládání uhlíku, včetně návrhu regulačního rámce pro rozvoj trhů s CO₂ a infrastruktury pro CO₂ v EU.

4. VEDOUcí TRHY A INOVACE

4.1. Vedoucí trhy a ekologické zdaňování

Investice do nefosilních vstupních surovin a nízkouhlíkových technologií jsou často omezeny nedostatkem odběratelů, což průkopnickým společnostem ztěžuje získání „zelené prémie“ a zhodnocení investic. V rámci logiky připravované reformy zadávání veřejných zakázek proto akt o akcelérátoru dekarbonizace průmyslu zavede v souladu s mezinárodními právními závazky Unie požadavky EU na obsah, jakož i kritéria odolnosti a udržitelnosti na podporu a zachování čistých evropských dodávek pro energeticky náročná odvětví a evropské poptávky pro navazující průmyslová odvětví.

Zdanění může přispět k vývoji inovativních nízkouhlíkových řešení pro **chemický průmysl EU**. Na podporu tohoto cíle Komise předložila doporučení Komise o daňových pobídkách na podporu Dohody o čistém průmyslu. Tato iniciativa je politickým signálem pro podniky, který je vybízí k urychlení přechodu na čisté technologie, dekarbonizaci průmyslu a udržitelnému růstu. Doporučuje poskytnout daňové úlevy výrobcům čistých technologií, jakož i zrychlené odpisy těžkým průmyslovým odvětvím, jako je chemický průmysl, pokud investují do zařízení pro čisté technologie.

Komise:

- Zavede požadavky EU na obsah a kritéria odolnosti a udržitelnosti na podporu vedoucích trhů pro konkrétní odvětví v rámci aktu o akt o akcelérátoru dekarbonizace průmyslu (4. čtvrtletí 2025).

4.2. Inovace

Inovace jsou pro zachování konkurenceschopnosti chemického průmyslu klíčové. Mají zásadní význam pro vývoj průlomových výrobních technologií, například technologií založených na zelené chemii, jako je fotochemie, elektrochemie, a pro vývoj nových produktů včetně pokročilých materiálů. Inovace přinášejí výhody i následným uživatelům a spotřebitelům, protože poskytují bezpečnější a udržitelnější alternativy.

EU poskytuje významnou podporu inovacím v rané fázi v oblasti chemického průmyslu, a to od vývoje nových koncepcí až po pilotní projekty, a to jako součást programu Horizont Evropa, zejména pak v rámci evropských partnerství, jako jsou společný podnik pro

evropské oběhové hospodářství³¹ (CBE JU), Process4Planet³² a Inovativní materiály pro EU (IAM4EU)³³.

Zavádění inovativních aplikací do průmyslové praxe však nadále představuje významnou výzvu. Jedná se o citlivou fázi inovačního procesu, protože zahrnuje vysoké investice a značnou nejistotu, a to jak z hlediska technologické výkonnosti, tak z hlediska budoucího uplatnění na trhu.

Komise vytvoří inovační a substituční centrum (centra) EU s cílem překonat překážky inovací, urychlit vývoj bezpečnějších a udržitelnějších řešení a prozkoumat kolaborativní přístupy k substituci cílových chemických látek. Tato centra, inspirovaná modelem INCITE, budou pomáhat společnostem, zejména malým a středním, při mapování terénu, identifikaci a hodnocení alternativ, podpoře partnerství a sdílení znalostí. **Koncepčně bezpečné a udržitelné** chemické látky budou začleněny do inovačních center, která budou poskytovat technické poradenství již od rané fáze inovace. Rámec pro koncepční bezpečnost a udržitelnost podpoří spolupráci mezi návrháři produktů, chemickými společnostmi, vědci a výzkumnými organizacemi. Komise usnadní přístup k nezbytné digitální a fyzické infrastruktuře pro vývoj, testování a zavádění inovací podle zásad koncepční bezpečnosti a udržitelnosti.

Tato centra budou rovněž zkoumat kolaborativní přístupy k substituci cílových chemických látek a mohla by hostit síť substitučních center EU, která by poskytovala technickou, vědeckou a finanční podporu přizpůsobenou na míru společnostem, zejména malým a středním podnikům, které se snaží nahradit nebezpečné látky bezpečnějšími alternativami.

Revidované doporučení Komise o rámci pro koncepčně bezpečné a udržitelné chemické látky (2025) posílí konkurenceschopnost chemického průmyslu EU zefektivněním inovačního procesu směrem k bezpečnějším a udržitelnějším alternativám. Programy Horizont Evropa na období 2025–2027 poskytnou přibližně 120 milionů EUR na podporu vývoje a urychlení objevování alternativ k látkám vzbuzujícím obavy s podporou umělé inteligence a digitalizace.

Komise v rámci iniciativy „jedna látka, jedno posouzení“ zavede **společnou datovou platformu týkající se chemických látek** s cílem zjednodušit přístup k datům o chemických látkách a učinit ho transparentnějším.

Inovace v chemickém odvětví bude rovněž stimulovat a odměňovat připravovaný akt o pokročilých materiálech, který má být přijat v roce 2026. Pokročilé materiály přinášejí inovativní řešení pro efektivnější, udržitelnější a konkurenceschopnější průmysl. Komise

⁽³¹⁾ Společný podnik pro evropské oběhové hospodářství (CBE JU) je partnerství veřejného a soukromého sektoru ve výši 2 miliard EUR mezi EU a konsorciem Bio-based Industries Consortium (konsorcium průmyslu založeného na biotechnologiích – BIC). Financuje projekty na podporu konkurenceschopných oběhových průmyslových odvětví využívajících obnovitelné biologické zdroje v EU 27. Společný podnik pro evropské oběhové hospodářství je financován v rámci víceletého finančního rámce na období 2021–2027 a funguje podle pravidel programu Horizont Evropa na období 2021–2031.

⁽³²⁾ Cílem partnerství Processes4Planet (P4Planet) je transformovat zpracovatelský průmysl EU tak, aby bylo do roku 2050 na úrovni EU dosaženo oběhovosti a celkové klimatické neutrality a zároveň se zvýšila jeho globální konkurenceschopnost. P4Planet je partnerství veřejného a soukromého sektoru založené mezi společností A.SPIRE (jako soukromým subjektem) a Komisí v rámci klastru 4 (digitální oblast, průmysl a vesmír) programu Horizont Evropa. <https://www.aspire2050.eu/p4planet/about-p4planet>.

⁽³³⁾ „Innovative Advanced Materials for Europe“ (IAM4EU), partnerství veřejného a soukromého sektoru v rámci programu Horizont Evropa na období 2025–2027, si klade za cíl posílit inovace v oblasti pokročilých materiálů, a to včetně výroby, procesů a udržitelnosti.

předloží akt o pokročilých materiálech, který vytvoří komplexní rámec na podporu celého hodnotového řetězce, a to od výzkumu a vývoje a začínajících podniků až po výrobu a zavádění, a bude stimulovat a odměňovat inovace v chemickém odvětví.

Aktuální posouzení chemické bezpečnosti

Inovace rovněž hrají zásadní úlohu při zvyšování chemické bezpečnosti tím, že zlepšují řízení chemických rizik a podporují vývoj bezpečnějších chemických látek. Pro stimulaci inovací v oblasti posuzování chemického rizika je rovněž nezbytné posílení spolupráce v celém chemickém hodnotovém řetězci. Stěžejní iniciativou EU v této oblasti je Partnerství pro posuzování rizik chemických látek (PARC). Sdružuje ministerstva, vnitrostátní agentury pro veřejné zdraví a posuzování rizik, výzkumné organizace a akademickou obec.

Nové metodické postupy nebo přístupy bez použití zvířat nabízejí moderní vědecky podložené nástroje za účelem získání informací pro posouzení chemického rizika. Jsou klíčem k urychlení posouzení rizik a odstranění nedostatku informací a představují nákladově efektivní nástroje. Komise bude i nadále pracovat na modernizaci zkoušení chemických látek a na urychlení přechodu na přístupy bez použití zvířat. V rámci iniciativy „jedna látka, jedno posouzení“ Komise spustí společnou datovou platformu týkající se chemických látek, která zlepší přístup k datům o chemických látkách. Současně Komise předloží plán na postupné ukončení zkoušek na zvířatech při posuzování chemické bezpečnosti do roku 2026. Bude úzce spolupracovat se zúčastněnými stranami na podpoře alternativních metod, aby se zabránilo zbytečným zkouškám a snížily se náklady na zkoušky. Plán nastíní potřeby vývoje a validace zkušebních metod pro metody bez použití zvířat v souladu s požadavkem Rady.

Komise:

- Urychlí a rozšíří chemické inovace pomocí dobrovolných inovačních center EU pro chemické látky (1. čtvrtletí 2026).
- Navrhne akt o pokročilých materiálech, který by stimuloval a odměňoval inovace v chemickém odvětví (4. čtvrtletí 2026).
- Zavede společnou datovou platformu týkající se chemických látek, jak je stanoveno v balíčku „jedna látka, jedno hodnocení“.
- Předloží plán postupného ukončení zkoušek na zvířatech (1. čtvrtletí 2026).

5. ZJEDNODUŠENÍ A ZEFEKTIVNĚNÍ REGULAČNÍHO RÁMCE

Zjednodušení je jádrem regulační agendy Komise s jasným cílem snížit do konce mandátu této Komise administrativní zátěž pro podniky o 25 % a pro malé a střední podniky o 35 %.

5.1. „Souhrnné balíčky zjednodušujících opatření“

V roce 2025 přijala Komise již pět „souhrnných balíčků zjednodušujících opatření“, jejichž cílem je zjednodušit pravidla a snížit administrativní zátěž pro průmyslová odvětví EU. Některé z těchto návrhů, zejména návrhy obsažené v „prvním souhrnném balíčku zjednodušujících opatření“ ze dne 26. února 2025, se přímo týkají chemického průmyslu

EU³⁴. „Pátý souhrnný balíček zjednodušujících opatření“ ze dne 17. června 2025 se zabývá aspekty obrany a posiluje možnost členských států udělit výjimku chemickým látkám samotným, ve směsi nebo v předmětu, pokud je to nezbytné v zájmu obrany.

V den zveřejnění tohoto akčního plánu Komise jako první krok navrhuje „šestý souhrnný balíček zjednodušujících opatření“, který se zaměřuje zejména na chemické látky a související právní předpisy EU: nařízení o klasifikaci, označování a balení³⁵ (CLP), nařízení o hnojivých výrobcích³⁶ a nařízení o kosmetických přípravcích³⁷. Návrh zjednodušuje různá pravidla *acquis* v oblasti chemických látek a zároveň zajišťuje vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a životního prostředí. Návrh například reviduje ustanovení o povinných velikostech písma a odstupech mezi písmeny pro označování nebezpečných chemických látek podle nařízení CLP, aby chemické společnosti mohly účinně sdělovat informace o látkách a směsích. Tento návrh povede k odhadovaným úsporám v chemickém průmyslu ve výši nejméně 363 milionů EUR ročně.

Kromě aktuálního souhrnného balíčku zjednodušujících opatření Komise dále zjednoduší právní předpisy EU týkající se chemického průmyslu EU. Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2025 přijme Komise další návrh souhrnného balíčku zaměřený na snížení administrativní zátěže v oblasti právních předpisů týkajících se životního prostředí, který se bude týkat i chemického průmyslu EU.

Komise také do konce roku předloží souhrnný balíček zjednodušujících opatření, která usnadní biologickou kontrolu v zemědělství. Některé aspekty, například usnadnění přístupu na trh pro biopesticidy, budou relevantní i pro chemický průmysl.

Taxonomie

Jako součást „prvního souhrnného balíčku zjednodušujících opatření“ Komise brzy přijme revidovaná kritéria podle zásady „významně nepoškozovat“ pro prevenci a omezování znečištění v rámci taxonomie pro udržitelné investice. Konkrétně vyjasní a omezí oblast působnosti přílohy C aktů v přenesené pravomoci o taxonomii v souvislosti s klimatem a životním prostředím^{38 39}, pokud jde o látky, na které se vztahuje. Tím se výrazně sníží zátěž při prokazování souladu s taxonomií a usnadní se přístup k udržitelnému financování.

(³⁴) Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2006/43/ES, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 a (EU) 2024/1760, pokud jde o některé požadavky na podávání zpráv podniků o udržitelnosti a náležitou péči podniků v oblasti udržitelnosti, COM(2025) 81 final.

(³⁵) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1.

(³⁶) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1009 ze dne 5. června 2019, kterým se stanoví pravidla pro dodávání hnojivých výrobků EU na trh, Úř. věst. L 170, 25.6.2019, s. 1.

(³⁷) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 ze dne 30. listopadu 2009 o kosmetických přípravcích (přepracované znění), Úř. věst. L 342, 22.12.2009, s. 59.

(³⁸) Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2486 ze dne 27. června 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 stanovením technických screeningových kritérií pro určení toho, za jakých podmínek se hospodářská činnost kvalifikuje jako významně přispívající k udržitelnému využívání a ochraně vodních a mořských zdrojů, k přechodu na oběhové hospodářství, k prevenci a omezování znečištění nebo k ochraně a obnově biologické rozmanitosti a ekosystémů, a toho, zda tato hospodářská činnost významně nepoškozuje některý z dalších environmentálních cílů, a kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178, pokud jde o specifické zveřejňování informací v souvislosti s těmito hospodářskými činnostmi.

(³⁹) Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139 ze dne 4. června 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852, pokud jde o stanovení technických

5.2. Cílená revize nařízení REACH

Nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (REACH)⁴⁰ je základním právním předpisem EU regulujícím chemické látky. Nařízení REACH přispělo ke zvýšení znalostí o chemických látkách prostřednictvím registrace a hodnocení a k řešení rizika, které některé chemické látky představují, prostřednictvím povolení a omezení. Některé postupy podle nařízení REACH se však ukázaly být pro podniky, zejména pro malé a střední podniky, zatěžující.

Do konce roku 2025 Komise přijme návrh na cílenou revizi nařízení REACH s cílem zjednodušit pravidla a urychlit postupy pro průmysl, přičemž zohlední hlediska konkurenceschopnosti, bezpečnosti, ochrany a udržitelnosti a zároveň zajistí vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a životního prostředí⁴¹.

5.3. Nařízení ECHA

Kromě toho Komise navrhuje samostatné nařízení pro Evropskou agenturu pro chemické látky (ECHA) s cílem posílit její řízení a zvýšit udržitelnost jejího modelu financování. Cílem je umožnit agentuře ECHA účinně plnit její rozšiřující se povinnosti, posílit schopnost agentury ECHA vydávat včasné a ucelené vědecké stanoviska a pomoci společnostem plánovat s větší investiční jistotou. Zjednodušení modelu financování zvýší provozní pružnost agentury ECHA a sníží administrativní zátěž. Vyšší efektivita agentury ECHA rovněž umožní poskytovat lepší služby podnikům, zejména malým a středním podnikům, a tím snížit jejich náklady na dodržování předpisů.

5.4. Zajištění jasnosti ohledně per- a polyfluorovaných alkylových sloučenin (PFAS)

Vědecké posouzení univerzálního omezení PFAS⁴², které provádějí výbory agentury ECHA, stále probíhá a jeho dokončení se očekává v roce 2026. Komise se zavázala předložit návrh co nejdříve po obdržení stanoviska agentury ECHA s celkovým cílem minimalizovat emise PFAS.

Komise zváží zákaz používání PFAS pro spotřebitelské účely, jako jsou kosmetické přípravky, materiály určené pro styk s potravinami a outdoorové oblečení. Pokud nejsou k dispozici odpovídající alternativy z hlediska účinnosti a bezpečnosti, může být další používání PFAS v průmyslu povoleno pro kritická využití, jako je zdravotnictví, obrana, polovodiče a další strategická odvětví⁴³, za přísných podmínek, dokud nebudou nalezeny přijatelné substituce. Odchylky pro použití budou muset být doprovázeny požadavky na

screeningových kritérií pro určení toho, za jakých podmínek se hospodářská činnost kvalifikuje jako významně přispívající ke zmírňování změny klimatu nebo k přizpůsobování se změně klimatu, a toho, zda tato hospodářská činnost významně nepoškozuje některý z dalších environmentálních cílů, Úř. věst. L 442, 9.12.2021, s. 1.

(⁴⁰) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, Úř. věst. L 396, 30.12.2006, s. 1.

(⁴¹) Viz také sdělení – Souhrnný balíček v oblasti obranné připravenosti, COM/2025/820/final.

(⁴²) Pět vnitrostátních orgánů (Dánsko, Německo, Nizozemsko, Švédsko a Norsko) předložilo agentuře ECHA v lednu 2023 dokumentaci pro omezení pro všechny PFAS.

(⁴³) Sdělení Komise – Orientační kritéria a zásady koncepce zásadního použití v právních předpisech EU týkajících se chemických látek (C/2024/2894).

snížení emisí ve všech fázích životního cyklu, aby se omezilo uvolňování znečišťujících látek do životního prostředí, a jasnými pobídkami k inovacím.

Komise bude podporovat úsilí průmyslu o zmírnění a nápravu, o dosažení větší vodohospodářské odolnosti, o posílení zdraví oceánů⁴⁴ a o řešení znečištění vody, půdy a ovzduší.

Na podporu přechodu od PFAS Komise prosazuje komplexní strategii kombinující regulaci s dalšími opatřeními. Uvedená opatření budou zahrnovat cílené investice do výzkumu a inovací v oblasti bezpečných a udržitelných alternativ a posílenou koordinaci mezi orgány EU, členskými státy a odbornými sítěmi za účelem sdílení znalostí a řešení. Inovační centra EU budou upřednostňovat opatření k nalezení bezpečných a udržitelných alternativ k PFAS.

Komise bude podporovat přechod od PFAS k bezpečnějším alternativám⁴⁵. EU musí vyvinout rozhodné úsilí k vyčištění lokalit, které jsou již těmito látkami silně znečištěny. Čištění by mělo být založeno na zásadě „znečišťovatel platí“, přičemž na vyčištění osířelých lokalit, kde se nepodařilo najít žádný odpovědný subjekt, by měly být vyčleněny veřejné prostředky. I když jsou sanace velmi nákladné, výzkum a inovace mohou tyto náklady výrazně snížit díky novým technologiím, včetně biotechnologií, které budou podporovány v rámci biohospodářské strategie.

Bude vytvořen nový celounijní rámec pro monitorování PFAS, který bude shromažďovat informace, identifikovat ohniska znečištění, upozorňovat na úspěšné sanační postupy a získávat údaje z příslušných právních předpisů. Komise prozkoumá, jak nejlépe zlepšit sdílení informací a komunikaci o znečištění PFAS a jejich substitucích, a zahájí dialog, v němž se setkají zúčastněné strany, aby podpořily celostní pohled na problémy spojené se znečištěním PFAS. V rámci boje proti přetrvávajícímu znečištění se Komise rovněž zaměří na vytvoření iniciativy spojující soukromý a veřejný sektor s cílem dosáhnout technologického průlomu v oblasti proveditelných a cenově dostupných metod detekce a sanace PFAS.

5.5. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci má zásadní význam nejen pro ochranu zdraví a bezpečnosti pracovníků, ale také pro zvýšení produktivity, posílení konkurenceschopnosti a zajištění rovných podmínek v různých odvětvích. To se realizuje mimo jiné stanovením limitních hodnot expozice na pracovišti na úrovni EU podle směrnice o karcinogenech, mutagenech a reprotoxických látkách (CMRD)⁴⁶ a podle směrnice o chemických činitelích⁴⁷.

(⁴⁴) Viz Evropský pakt pro oceány, COM/2025/281 final, s. 8.

(⁴⁵) Viz také Evropská strategie pro vodohospodářskou odolnost, COM(2025) 280 final, s. 5.

(⁴⁶) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci (šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS), Úř. věst. L 158, 30.4.2004.

(⁴⁷) Směrnice Rady 98/24/ES ze dne 7. dubna 1998 o bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci (čtrnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS), Úř. věst. L 131, 5.5.1998, s. 11.

Komise:

- Přijme návrh souhrnného balíčku pro chemický průmysl (3. čtvrtletí 2025).
- Změní kritéria zásady „významně nepoškodovat“ pro prevenci a omezování znečištění podle nařízení o taxonomii (3. čtvrtletí 2025).
- Přijme návrh cílené revize nařízení REACH (4. čtvrtletí 2025).
- Přijme návrh základního nařízení o agentuře ECHA (3. čtvrtletí 2025).
- Přijme souhrnný balíček zjednodušujících opatření pro přípravky na ochranu rostlin a urychlí přístup biopesticidů na trh (4. čtvrtletí 2025).
- Přijme návrh na snížení administrativní zátěže v právních předpisech v oblasti životního prostředí (souhrnný balíček pro oblast životního prostředí) (4. čtvrtletí 2025).
- Navrhne omezení PFAS podle nařízení REACH na základě stanoviska agentury ECHA k dokumentaci pro „univerzální“ omezení PFAS.
- Vytvoří celounijní rámec pro monitorování PFAS s cílem shromažďovat data a také propagovat praktická a vědecky podložená řešení pro udržitelný přechod průmyslu EU (4. čtvrtletí 2026).
- Zahájí dialog, který propojí zúčastněné strany a podpoří ucelený pohled na problémy související se znečištěním PFAS (2. čtvrtletí 2026).

6. ZÁVĚR

Úspěšné provedení tohoto akčního plánu bude vyžadovat společné úsilí všech zúčastněných stran, včetně evropských orgánů, členských států, průmyslu a občanské společnosti. Bude nezbytné spolupracovat na vytvoření příznivého podnikatelského prostředí, podpoře investic do dekarbonizace a inovací, snížení závislostí odvětví a zajištění přístupu ke zdrojům nezbytným pro přechod ke konkurenceschopnější a udržitelnější budoucnosti.

Komise je odhodlána úzce spolupracovat se všemi zúčastněnými stranami, aby zajistila účinné provádění tohoto akčního plánu a dosažení jeho cílů. Za tímto účelem bude Komise udržovat úzký dialog se zúčastněnými stranami, sledovat výsledky tohoto akčního plánu a zajistí jeho rychlé plnění.

Tímto způsobem můžeme zajistit, aby chemický průmysl EU hrál i nadále zásadní úlohu v hospodářství a společnosti EU a zároveň přispíval k dosažení cílů EU v oblasti klimatu a životního prostředí.
